

Vastuvõtmise kuupäev : 10/09/2024

Kohtuasi C-522/24

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

29. juuli 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Consiglio di Stato (Itaalia riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

23. juuli 2024

Kaebaja:

BG

Vastustaja:

Ministero della difesa

Teine menetlusosaline:

Presidenza del Consiglio dei ministri

Põhikohtuasja ese

Erakorraline kaebus vabariigi presidendile, millega Ministero della difesa (kaitseministeerium) teenistuses olev sõjaväelane palub tühistada meetme, millega ta kõrvaldati ajutiselt teenistusest ja peatati talle palga maksmine põhjusel, et ta oli jätnud täitmata talle seadusega pandud kohustuse Covidi vastu vaktsineerida, ning nõude rahuldamise korral hüvitada talle tekitatud kahju.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 teise lõigu alusel palutakse tõlgendada nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, samuti palutakse tõlgendada diskrimineerimiskeeldu, võrdse kohtlemise põhimõtet ning õigust inimväärsele äraelamisele ja elatusvahenditele, eriti alaealiste laste ülalpidamisele,

mis on ette nähtud ka ELi põhiõiguste hartas, et tuvastada, kas siis, kui liikmesriigi õigusnorm kohustab kaitseministeeriumi teenistuses olevaid sõjaväelasi end Covid-19 vastu vaksineerida laskma, kõrvaldades nad vastasel korral palga maksmise peatamisega teenistusest, ent sama ministeeriumi tsiviilteenistujatetele sellist kohustust ette nähtud ei ole, isegi kui nad täidavad sama nakkusohklikke ülesandeid kui sõjaväelased, on see liikmesriigi õigusnorm nende liidu õigusnormide ja põhimõtetega vastuolus.

Eelotsuse küsimused

„[1.] Kui ametiasutus ei pidanud vajalikuks kehtestada sõjaväelastele seadusandliku dekreeedi nr 66/10 artikli 206-*bis* alusel konkreetsete tööülesannete jaoks vaksineerimiskohustust, millega oleks kaasnenud tema vastutus vaktsiini mõju eest, siis kas direktiiviga 2000/78/EÜ on vastuolus selline ülevõtmine, mis võimaldab vastu võtta dekreetseaduse nr 172/21 osas, millega muudetakse dekreetseadust nr 44/21, lisades sellesse [artikli] 4-*ter* lõike 2 punkti b, mis paneb sõjaväelasele vaksineerimiskohustuse – mis on vastuolus tema isikliku seisukohaga, kuna see sunnib teda vabatahtlikult ning riski ja ohtu enda kanda võttes läbima veel eksperimentaalses staadiumis olevat ravi – kui lisatingimuse selleks, et ta võiks töötada samas töökeskkonnas tsiviilteenistujatega, kellelt sellist vaksineerimist ei nõuta, kuigi nende ülesanded on inimeste nakatamise ja nakatumise aspektist samasugused nagu sõjaväelastel?

[2.] Kui Itaalia tööle pääsemise alaste õigusnormide kohaselt peetakse isegi rahvarohke töökeskkonna puhul nagu ühistranspordis, staadionidel ja restoranides vaksineerimistõendit ja viimase 48 tunni jooksul antud proovi negatiivset tulemust dekreetseaduses nr 172/21 nimetamata töötajate puhul samaväärseks, siis kas selline õigusakt nagu dekreetseadus nr 172/21 on osas, millega muudetakse dekreetseadust nr 44/21, lisades sinna [artikli] 4-*ter* lõike 1 punkti b, mis paneb sõjaväelasest teenistujale vaksineerimiskohustuse – mis on vastuolus tema isikliku seisukohaga – kui lisatingimuse selleks, et ta võiks töötada samas töökeskkonnas sõjaväelastega, kes on pidanud vaksineerimist oma isiklike veendumuste kohaseks ka ilma kohustusega, kuigi vaksineerimata sõjaväelane saab ja tal tuleb nii või teisiti esitada alla 48-tunnise vahega Covidi-proovi negatiivne tulemus, on direktiivi 2000/78/EÜ artikli 2 lõike 2 punktiga b vastuolus?

[3.] Kas meede, mis on võetud dekreetseadust nr 44/21 täiendava dekreetseaduse nr 172/21 alusel, mille artikli 4-*ter* lõige 3 ei jäta töötajale, kes on töölt vaksineerimiskohustuse rikkumise tõttu kõrvaldatud, mingit seaduslikku võimalust oma peret ülal pidada ja oma alaealiste laste heaoluks vajalikku kaitset ja hoolitsust pakkuda, on ELi põhiõiguste harta artikli 24 kohaselt harta artiklitega 1 ja 24 vastuolus?“

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Liidu põhiõiguste harta: artiklid 1, 21, 24 ja 52.

Euroopa Liidu toimimise leping: artikkel 10.

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon: artikkel 14.

Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel: artiklid 2, 3, 4, 6 ja 17.

Euroopa Kohtu 20. detsembri 2017. aasta otsus Global Starnet Ltd, C-322/16, resolutsiooni punkt 1.

Viidatud riigisisene õigus

1. aprilli 2021. aasta dekreetseadus nr 44 – Erakorralised meetmed COVID-19 epideemia ohjeldamiseks SARS-CoV-2 vastu vaktsineerimise, kohtute töö ja avalike konkursside alal (Decreto-legge 1 aprile 2021, n. 44 – Misure urgenti per il contenimento dell'epidemia da COVID-19, in materia di vaccinazioni anti SARS-CoV-2, di giustizia e di concorsi pubblici) (kinnitati muudetud redaktsioonis seadusena 28. mai 2021. aasta seadusega nr 76), mida on muudetud 26. novembri 2021. aasta dekreetseadusega nr 172 – Erakorralised meetmed COVID-19-epideemia ohjeldamiseks ning majandus- ja ühiskondliku tegevuse ohutuks jätkamiseks (decreto legge 26 novembre 2021, n. 172, Misure urgenti per il contenimento dell'epidemia da COVID-19 e per lo svolgimento in sicurezza delle attività economiche e sociali) (kinnitati muudetud redaktsioonis seadusena 21. jaanuari 2022. aasta seadusega nr 3), millega lisati sinna muu hulgas artikli 4-ter punkt b. Selle artikliga laiendati varem tervishoiutöötajatele juba kehtestatud vaktsineerimiskohustust ka kaitseministeeriumi teenistuses olevatele sõjaväelastele. Vaktsineerimiskohustuse täitmata jätmise korral oli ette nähtud töölt kõrvaldamine koos tasu maksmise peatamisega, kuid ilma distsiplinaarsete tagajärgedeta ning õigusega töösuhte säilimisele.

Artikkel 4-ter tunnistati kehtetuks 24. märtsi 2022. aasta dekreetseaduse nr 24 artikliga 8, millega muu hulgas tunnistati sõjaväelastele pandud vaktsineerimiskohustus kehtetuks alates 25. märtsist 2022, mil selle sätte alusel ajutiselt kõrvaldatud teenistujad said järelikult uuesti teenistusse asuda.

2010. aasta seadusandlik dekreet nr 66 – sõjaväekorralduse seadustik (Decreto legislativo n. 66 del 2010 – Codice dell'ordinamento militare), eriti selle artikkel 206-bis, mille kohaselt võib ametiasutus oma vastutusel tunnistada sõjaväelastele teatud konkreetsete vaktsiinide manustamise hädavajalikuks, et neid sõjaväelasi saaks kasutada konkreetsetes operatiivtingimustes, eesmärgiga tagada inimeste ja kogukonna tervis.

Corte costituzionale (Itaalia konstitutsioonikohus) otsused nr 14/2023, nr 15/2023 ja nr 185/2023, millega tunnistatakse tervishoiutöötajate kategooriale seadusega kehtestatud Covid-i-vastase vaktsineerimise kohustus täielikult põhiseadusega kooskõlas olevaks.

Faktiliste asjaolude ja menetluse lühülevaade

- 1 Dekreetseaduse nr 44/2001 artikli 4-ter punktiga b, mis oli sinna lisatud dekreetseadusega nr 172/2021, laiendati tervishoiutöötajatele juba varem ette nähtud Covid-i vastu vaktsineerimise kohustust alates 15. detsembrist 2021 ka sõjaväelastele.
- 2 Kaebaja, kes on kaitseministeeriumi teenistuses töötav sõjaväelane, otsustas, et ei lase end vaktsineerida; sellele järgnes pikk menetlus, mille käigus ametiasutus tagas tema õiguse ärakuulamisele, ning ta avaldas, et on alternatiivse võimalusena valmis laskma testida, kas tema Covid-i-proov on negatiivne.
- 3 Selle menetluse tulemusel tegi kaitseministeerium 10. jaanuaril 2022 otsuse kõrvaldada ta teenistusest ja peatada talle palga maksmine, kuid ilma distsiplinaarsete tagajärgedeta ning õigusega teenistussuhte säilimisele; asjaomane isik vaidlustas selle erakorralise kaebusega vabariigi presidendile.
- 4 Sellise kaebusega seoses täidab Consiglio di Stato (Itaalia riiginõukogu) nõuandvat ülesannet, sest tal palutakse anda siduv arvamus kaitseministeeriumile, kelle pädevuses on kaebuse läbivaatamine ja vabariigi presidendile lõpliku otsuse kohta ettepaneku tegemine.

Põhikohtuasja poolte põhiargumendid

- 5 **Kaebaja** on oma kaebuses esitanud kuus väidet, paludes esitada Euroopa Kohtule sama arvu eelotsuse küsimusi liidu õiguse tõlgendamise kohta.
- 6 **Esimese väitega** ei vaidle ta vastu sellele, et riik võib kehtestada vaktsineerimiskohustuse, vaid kõigest selle kohustuse rakendustingimuste vastu, mis on tema väitel diskrimineerivad ja vastuolus nii direktiivi 2000/78/EÜ artikli 2 lõike 2 punktiga a kui ka selle Itaalia ülevõtmisnormiga, nimelt seadusandliku dekreediga nr 216/2003 artikli 2 lõike 1 punktiga a.

Täpsemalt on kaebaja enda arvates kannatanud „otsese diskrimineerimise“ all, võrreldes samas ministeeriumis töötavate ja temaga samasuguseid ülesandeid täitvate tsiviilteenistujatega, sest üksnes sõjaväelastele pandud vaktsineerimiskohustus neid ei hõlmanud.

Lisaks väidab kaebaja, et Covid-i vastu vaktsineerimise kohustusega kaasnev risk ja oht jäeti isikute enda kanda, vastupidi sellele, mis on ette nähtud sõjaväekorralduse seadustiku artiklis 206-bis, mille kohaselt võib ametiasutus

omal vastutusel tunnistada konkreetsete vaktsiinide manustamise sõjaväelastele hädavajalikuks, et neid sõjaväelasi saaks kasutada konkreetsetes operatiivtingimustes.

- 7 **Teine väide** on, et kaebajat on võrreldes vaktsineeritud sõjaväelastega „kaudselt diskrimineeritud“ puhtalt tema isiklike vaktsiinivastaste seisukohtade alusel ja ilma paikapidavate teaduslike argumentideta. Nimelt oli ta andnud teada oma valmidusest lasta endalt iga 48 tunni tagant proove võtta, väites mõnele teadusaruandele viidates, et vaktsineerimata inimene, kes läheb tööle vähem kui 48 tundi pärast negatiivse proovi andmist, kujutab endast vaktsineeritud kolleegidega sarnast või isegi väiksemat nakkusohtu, aga sellist võimalust talle ei antud ning see on tema väitel direktiivi 2000/78/EÜ artikli 2 lõike 2 punktiga b vastuolus.
- 8 **Kolmanda väitega** väidab kaebaja, et vaidlustatud meetmega peatati tema õigus tööd teha, nägemata ette tasu või muud hüvitist, takistades tal selle peatamise vältel iseennast ja oma peret, sealhulgas kaht alaealist tütar ülal pidada. See on tema arvates vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi: „harta“) artiklitega 1 ja 24, millest esimese kohaselt on inimväärikus puutumatu ja teises on sätestatud, et lastel on õigus vajalikule hoolitsusele.
- 9 **Neljanda väite** kohaselt ei saanud kaebaja kasutada oma õigust tasustatud põhipuhkusele ning seega on rikutud harta artikli 31 lõiget 2. Kohtumenetluse käigus võttis ta selle väite tagasi, kuna 24. märtsi 2022. aasta dekreetseaduse nr 24 artikliga 8 muudeti varasemaid õigusnorme, kaotades sõjaväelaste vaktsineerimiskohustuse alates 25. märtsist 2022, mil need, kes olid selle kohustuse alusel teenistusest kõrvaldatud, sealhulgas kaebaja (kes oli olnud kõrvaldatud alates 10. jaanuarist 2022), said uuesti teenistusse asuda.
- 10 **Viienda väitega** heidab kaebaja ette, et rikutud on Euroopa Liidu lepingu artiklit 19, sest talle ei võimaldatud tegelikku õiguskaitset.
- 11 **Kuuenda väitega** palub kaebaja lasta hüvitada talle osaks saanud diskrimineerimisega tekitatud kahju, määrates direktiivi 2000/78/EÜ artikli 17 kohase heidutava ja hoiatava sanktsiooni.
- 12 Vastustajast **ametiasutus** palub jätta kaebuse rahuldamata ning väidab, et vaidlustatud meede on õiguspärane, sest see tuleneb dekreetseaduse nr 44/2001 (muudetud dekreetseadusega nr 172/2021) artiklis 4-ter sõnastatud konkreetsest õiguslikust kohustusest.
- 13 Lisaks täpsustas ametiasutus menetluse käigus teatavaid kaebaja töö asjaolusid: ta töötab peamiselt eraldi kabinetis, kuid käib sageli koosolekutel ja kohtumistel teiste sõjaväelaste ja sama asutuse tsiviilteenistujatega ning asutuseväliste ühingute esindajatega.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 14 Consiglio di Stato (riiginõukogu) lükkab tagasi viienda ja kuuenda väite ning nendega seoses kaebaja sõnastatud ettepanekud eelotsuse küsimuste esitamiseks. Lisaks võtab ta teadmiseks, et kaebaja võttis kaebuse neljanda väite ja sellega seotud eelotsuse küsimuse eespool punktis 8 meenutatud põhjustel tagasi.
- 15 Ent Consiglio di Stato (riiginõukogu) otsustab esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused, mille kaebaja pakkus välja seoses kaebuse esimese, teise ja kolmanda väitega.
- 16 Kõigepealt märgib Consiglio di Stato (riiginõukogu), et tema hinnangul on direktiivis 2000/78/EÜ sätestatud diskrimineerimiskeeld ja põhiõiguste harta põhimõtted kaebaja, kaitseministeeriumi teenistuses töötava sõjaväelase suhtes teoreetiliselt kohaldatavad, eriti järgmised: töötamisõiguse tunnustamine, piisav tasu, et tagada töötaja ja tema pere vaba ja inimväärne elu, ning võimalus tagada alaealiste laste ülalpidamine.
- 17 Need sätted on põhikohtuasja lahendamiseks asjakohased, sest kui kõnealused liikmesriigi õigusnormid peaks osutuma liidu õigusnormide ja -põhimõtetega vastuolus olevaks, tuleb need liikmesriigi normid kohaldamata jätta ning seega kaebus rahuldada. Kui aga vaidlusalune liikmesriigi säte osutub liidu õigusega kooskõlaliseks, tuleb kaebus rahuldamata jätta.
- 18 Kõige selle juures märgib Consiglio di Stato (riiginõukogu), et kaebaja esimeses, teises ja kolmandas väites tõstatatud küsimused, mis puudutavad liidu õiguse rikkumist vaidlustatud meetmega, on tema hinnangul põhjendamatud.
- 19 Konkreetsemalt on Corte costituzionale (Itaalia konstitutsioonikohus) õiguspärasust kolmest kõnealusest aspektist oma kohtuotsustes nr 14/2023, 15/2023 ja 185/2023 juba analüüsinud, leides, et dekreetseadusega nr 44/2001 tervishoiutöötajate kategooriale kehtestatud Covid-19-vastase vaktsineerimise kohustus on põhiseadusega kooskõlas. Consiglio di Stato (riiginõukogu) sõnul saab neis kohtuotsustes väljendatud põhimõtteid, mis on kaebaja viidatud liidu õigusnormides sõnastatud põhimõtetega analoogsed, kohaldada ka analoogsele vaktsineerimiskohustusele, mis on kehtestatud põhikohtuasjas kõne all olevatele sõjaväelastele.
- 20 **Kaebuse esimese väite kohta**, nimelt et direktiivi 2000/78/EÜ artikli 2 lõike 2 punkti a on rikutud kaitseministeeriumi teenistuses olevate sõjaväelaste otsese diskrimineerimisega, võrreldes tsiviilpersonaliga, kellel vaktsineerimiskohustust ei ole, märgib Consiglio di Stato (riiginõukogu), et direktiivis on sõnastatud reeglid, mis kehtivad tavalistel tingimustel, ent nagu sama artikli lõikes 5 on täpsustatud, ei piira direktiiv „siseriikliku õigusega sätestatud meetmeid, mis demokraatlikus ühiskonnas on vajalikud avaliku julgeoleku [...] [ja] tervise [...] kaitseks“.

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et kaebajale pandud vaktsineerimiskohustus on aga Covid-19 pandeemia tõttu erandlik. Seega võib sarnaselt sellega, mida märkis Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) meditsiinitöötajate Covidi-vastase vaktsineerimise kohustuse kohta, kinnitada, et see vaktsineerimiskohustus tuleneb „pandeemia raskusest ja [...] kulgemise ennustamatusest“ (2023. aasta kohtuotsus nr 14) ning vajadusest täita „pädevate rahvusvaheliste asutuste, [nagu] ÜRO, [...] Euroopa Komisjoni, [...] Euroopa Nõukogu antud juhiseid“ (2023. aasta kohtuotsus nr 15).
- 22 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, viidates Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) 2023. aasta kohtuotsusele nr 14, et mitu teadusasutust, nagu näiteks kõrgem tervishoiuinstituut (Istituto superiore di sanità), on kinnitanud, et vaktsiinid on Covidist põhjustatud ägeda raskekujulise respiratoorse sündroomi ennetamiseks ja selle viiruse leviku vähendamiseks ohutud, mistõttu ei saa öelda, et selle vaktsiini kasutamine pole mõistlik.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab seoses sellega, millised kutsekategooriad seadusandja vaktsineerimiskohustuse jaoks välja valis ning kuidas kontrollida, ega see valik neid teistega võrreldes ei diskrimineeri, et Corte Costituzionale (konstitutsioonikohus) on selle suhtes seisukohta väljendanud juba 2023. aasta kohtuotsuses nr 185, milles ta võttis teadmiseks, et kui seadusandja pidas pärast vaktsiini leidmist tollaste meditsiinilis-teaduslike teadmiste valguses seda vaktsiini sobivaks viiruse levikut vähendama, tegi ta selge valiku laialdase vaktsineerimise kasuks ning tegi eelnevalt kindlaks määratud kategooriate põhjal ka üldise valiku selle kohta, mis kategooriatele vaktsineerimine kohustuslikuks teha, nähes need ette järk-järgult, sedamööda, kuidas pandeemia kulges.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väidab, et seadusandlik valik kehtestada vaktsineerimiskohustus sõjaväelastele, kes peavad erinevalt tsiviilpersonalist vajaduse korral sõjaväes avaliku julgeoleku teenuseid osutama ja selle käigus üldsusega kokku puutuma, oli tollal mõistlik ja sobiv valik nii sõjaväelaste enda kui ka rahvatervise kaitseks. Teisisõnu on Consiglio di Stato (riiginõukogu) seisukohal, et sõjaväelaste ja tsiviilpersonalil olukorra vahel puudub igasugune sarnasus, mistõttu ei ole kaebaja väidetavat diskrimineerimist toimunud.
- 25 **Kaebuse teise väite kohta**, mis puudutab kaebaja kaudset diskrimineerimist sellega, et tal ei lubatud vaktsineerimise alternatiivina iga 24 tunni tagant proovi anda, lisab Consiglio di Stato (riiginõukogu), et oma 2023. aasta kohtuotsustes nr 15 ja 14 mõõnis Corte Costituzionale (konstitutsioonikohus), et põhimõtet, mille kohaselt peavad erakorralised õigusnormid olema oma eesmärkidega proportsionaalsed, ei ole rikutud ning et vaktsineerimiskohustus ei olnud ebaproportsionaalne, sest tollal ei olnud seadusandja eelnevalt kindlaks määratud pandeemiavastase eesmärgi saavutamiseks muid sama adekvaatseid meetmeid olemas. Täpsemalt kasutati perioodilist testimist alternatiivse lahendusena üldisemalt selleks, et inimesed, kes ei kuulu vaktsineerimiskohustusega kategooriatesse, pääseksid avalikesse kohtadesse: ent kuna neid teste tuli väga lühikese aja järele korrata (see tähendab, iga kahe või kolme päeva tagant), oleks

need nõudnud tervishoiusüsteemilt, millel tuli niigi pandeemia ohjeldamisega tegeleda, jätkusuutmatuid kulusid ja talumatuid pingutusi. Teiseks, kuna proovi tulemust ei saa kohe selle andmise järel kätte, on see algusest peale aegunud ning võib olla vahepeal saadud nakkuse tõttu juba kehtetu.

- 26 **Seoses kaebuse kolmanda väitega**, et kõrvaldades kaebaja teenistusest ilma mingi tasu või muu hüvitiseta on rikutud harta artikleid 1 ja 24, milles on ette nähtud inimväärikuse puutumatus ja laste õigus vajalikule hoolitsusele, rõhutab Consiglio di Stato (riiginõukogu) ennekõike, et kaebaja oli konkreetsel juhul teenistusest kõrvaldatud 10. jaanuarist 2022 kuni 24. märtsini 2022, arvestades, et ta asus 25. märtsil 2022 tänu sõjaväelaste vaksineerimiskohustuse kehtetuks tunnistamisele uuesti teenistusse.
- 27 Lisaks viitab Consiglio di Stato (riiginõukogu) Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) otsustele: nimelt täpsustas viimane oma 2023. aasta kohtuotsuses nr 15, et vaksineerimata töötajat töölt kõrvaldades täidab tööandja talle pandud ohutuse tagamise kohustust ning et põhiseaduses sätestatud õigus tööle ei hõlma tingimata õigust töötada, kui see kujutab endast rahvatervise kaitse jaoks riskitegurit ja töötaja otsustab tööohutusnõuded, käesoleval juhul Covid-19 vastase vaksineerimise kohustuse omal tahtel täitmata jätta.
- 28 Consiglio di Stato (riiginõukogu) on seisukohal, et kuna sõjaväelastele vaksineerimiskohustuse kehtestamine ei ole seoses esimese ja teise väitega kirjeldatud põhjustel diskrimineeriv, sest tegemist on rahvatervise kaitse vajaduste aspektist mõistliku ja proportsionaalse meetmega, kuigi see võib suhestuda negatiivselt kellegi isiklike veendumustega, siis on töötaja töölt kõrvaldamine koos tasu maksmise peatamisega selle kohustuse teadliku rikkumise korral õigustatud.
- 29 Seoses viimati öelduga märgib Consiglio di Stato (riiginõukogu), et tagajärg, mille seadusandja on vaksineerimiskohustuse täitmata jätmise eest ette näinud, seisneb töösuhte peatamises, kuna selle jätkumine on ajutiselt mittesüülisel põhjusel võimatu, kusjuures sellega ei kaasne distsiplinaarseid tagajärgi, töösuhte säilib ja töötaja ennistatakse tööle niipea, kui ta enam seda kohustust ei riku, ja nii või teisiti ka epidemioloogilise kriisi lõppedes. Selline tagajärg on tema hinnangul proportsionaalne ja parajalt häälestatud, kui võrrelda omavahel sõjaväelaste õigusi, mis on ohvriks toodud, ja õigusnormi eesmärki, nagu Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) on seoses tervishoiutöötajatega 2023. aasta kohtuotsustes nr 14 ja nr 15 juba otsustanud.
- 30 Kokkuvõttes leiab Consiglio di Stato (konstitutsioonikohus), et kuigi eelotsuse küsimused, mille kaebaja pakkus välja oma kaebuse 1.–3. väites, on tema hinnangul eespool kokku võetud põhjustel põhjendamatud, tuleb need siiski Euroopa Kohtule esitada, andes neile uue eespool (pärast alapealkirja „Eelotsuse küsimused“) toodud sõnastuse, sest kuna tal on põhikohtuasjas lõpliku otsuse tegemisel siduv nõuandev roll, on ta ELTL artikli 267 lõike 3 tähenduses „liikmesriigi kohus, mille otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi

kaevata“ ja sellisena põhimõtteliselt kohustatud eelotsusetaotluse esitama isegi siis, kui samas riigisiseses menetluses on sama liikmesriigi konstitutsioonikohus hinnanud oma riigi õigusnormide vastavust põhiseadusele, lähtudes liidu õigusnormidega samasisulistest alusnormidest (Euroopa Kohtu 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Global Starnet Ltd, C-322/16).